

Case-samling

hjælp-til-selvhjælp

[Skriv her]

Indhold:

Del 2: Cases fra Sønderborg kommune

1. Broagerland 3.0 – Broagerland som "frilandsby"
2. Cykel- og færgeforbindelse over Flensborg fjord
3. Kværs forsøgskøkken
4. Kiosk og toiletområde i Ballebro

5. Tandslet Aps

6. Mobilitetsforeningens Delebank – "Kom hinanden ve' - delebank for alle

7. Gennemgående analytiske pointer

KLADDE

Del 2: Cases fra Sønderborg kommune

I del 2 behandles seks forskellige frivilligt¹ igangsatte projekter, der alle udspringer af eller har tilknytning til et eller flere landsbylaug. Projekterne har en økonomisk eller driftslig karakter der rækker ud over det sædvanlige frivillige organisatoriske arbejde. Projekterne er forskellige steder i deres proces, samt tilhørende organisatoriske overvejelser og derfor er skrivelsen blot et udsnit af billedet af overvejelserne i processen. Skrivelsen er ikke et udtryk for projekternes endelige etablering eller organisatoriske overvejelser. Formålet med del to er, at identificere potentielle barrierer og udfordringer for projekternes udviklingsmuligheder, herunder projekternes organisatoriske overvejelser. Slutteligt følger der en opsamling på generelle overvejelser over frivillige foreningers handlemuligheder ift. varetage og igangsætte projekter med større økonomiske og driftslige forpligtelser.

Del 2 tager afsæt i interviews med en repræsentant fra hver af de seks nedenstående projekter.

- Broagerland 3.0, Hanne Tanvig, faglig leder Broagerland 3.0
- Tandslet Aps, Anders Vestergaard, bestyrelsesmedlem Tandslet Aps
- iværksætterkøkken i Kværs, Niels Peter Nielsen, formand Kværs-Tørsbøl-Snurom Landsbyråd
- Kioskbygningen ved Ballebro havn, Eva Sindbjerg Hinrichsen, formand Blans Landsbylaug
- Mobilitetsforeningens "delebank", Inge Olsen, chef for Bæredygtighed, Natur og Landdistrikter, og Connie Skovbjerg, Landdistriktskoordinator i Sønderborg Kommune
- Cykelfærgeprojekt i Brunsnæs, Gerhard Jacobsen, bestyrelsesmedlem i Brunsnæs, Iller, Busholm Landsbylaug

¹ Projekter der er igangsat eller udspringer fra Sønderborgs landsbylaug.

[Skriv her]

1. Broagerland 3.0 – Broagerland som ”frilandsby”

Formålet med projektet Broagerland 3.0 er at bane vejen inden for udviklingen af bo- og erhvervsfællesskaber. Centralt og banebrydende for projektet er at bo- og erhvervsfællesskaberne skal ejes af Broagerlands befolkning. Indflytterne og brugerne bliver lejere. Der skal etableres en styrende organisering, med tilknytning til Broagerlands befolkning og de eksisterende landsbylaug og udviklingsforum, der skal opkøbe, etablere og sikre den generelle drift af de etablerede bo- og erhvervsfællesskaber. Det enkelte bo- og erhvervsfællesskabet skal have sin egen daglige ledelse, hvor rammerne fastsættes i samarbejde med den overordnede organisation.

Et andet vigtigt aspekt af projektet er at få undersøgt og kortlagt, hvilke lovgivende barrierer der eventuelt forhindrer projektets realiseringsmuligheder. Projektet vil gerne have ”frilandsby” status.

Organisering af Broagerland 3.0 – Tanker fra Hanne Tanvig

Broagerland 3.0 projektet er rent organisatorisk fortsat i det spæde stadie. Nedenstående afsnit tager afsnit i Hanne Tanvigs, repræsentant for Broagerland 3.0s styregruppe, tanker og overvejelser omkring hvordan en styrende organisation muligvis kan organiseres. Disse overvejelser cirkledede hovedsageligt omkring etableringen af en erhvervsdrivende fond, eftersom den ledende organisering skal håndtere og administrere en række økonomiske opgaver, heriblandt opkøb og udlejning af ejendomme, ansvarlig for renovering og istandsættelse af ejendomme, boligadministration, tiltrække økonomiske midler, udarbejde grundprincipperne for vedtægterne på de enkelte bo- og erhvervsfællesskaber i samarbejde med bo- og erhvervsfællesskabets beboere og ansætte lønnede medarbejdere, herunder eks. en pedel. Organiseringen skal kunne tage stilling til hvilke bygningsmæssige kvaliteter de enkelte bo- og erhvervsfællesskaber skal have, så ikke blot stedets beboere, men hele Broagerlands befolkning

kan få glæde af bo- og erhvervsfællesskabernes faciliteter. Som Tanvig forklarer, taler ovenstående aktiviteter ikke til almindeligt frivilligt foreningsarbejde. Der skal være en sammenhæng og et sammenspil mellem den styrende organisering og det eksisterende netværk af frivillige paraplyforeninger.

Min vurdering og potentielle opmærksomhedspunkter:

Etableringen af den erhvervsdrivende fond Broagerland

På nuværende tidspunkt er Broagerlands befolkning organiseret i fem forskellige landsbylaug og Broager Udviklingsforum, med hver deres bestyrelser og tilhørende cvr-nummer. Dermed knytter der sig nogle overvejelser ift. hvem der skal stå som stifter af fonden. En mulighed er at de fem forskellige landsbylaug og Broager udviklingsforum står som stiftere af fonden. Dette vil kræve at landsbylaugene hver især indsamler 50.000 kr. til den erhvervsdrivende fond, fra hver af deres respektive områder. En anden mulighed er at etablere en paraplyorganisation for Broagerlands befolkning, landsbylaug og Broager udviklingsforum der endvidere kan stifte fonden. Denne mulighed giver flere muligheder i forhold til kapitalindsamlingen til fonden, fordi alle pengene, uden difference muligheder, vil blive kanaliseret til paraplyorganisationen og derefter ind i den erhvervsdrivende fond. Derved undgår man et eventuel scenarie hvor landsbylaugene, qua deres indbyggertal og størrelse, ikke bidrager med samme indskudskapital.

For at sikre en tæt forankring mellem de eksisterende landsbylaug, Broager Udviklingsforum og den erhvervsdrivende fond, er det en mulighed at lade landsbylaugene og udviklingsforum indstille X antal personer til bestyrelsen.

[Skriv her]

Indskudskapital på minimum 300.000 kr.

Det kræver som tidligere nævnt minimum 300.000 kr. at etablere en erhvervsdrivende fond og derfor har dette kapitalkrav afgørende betydning organiserings realiseringsmuligheder. Fondens formue bliver udskilt fra indskudsgiveren og dermed foreligger der et spørgsmål om hvorvidt Broagerlands befolkning og evt. udefrakommende agter at indskyde kapital i fonden. Broagerlands befolkning, får i kraft af adgangen til bo- og erhvervsfællesskaberne nytte af at kunne benytte sig af bo- og erhvervsfællesskabernes faciliteter, samt at hele områdets generelle attraktivitet forhåbentligt vil stige. Det er afgørende at Broagerlands befolkning får en forståelse af projektets positive indvirkning på Broagerland.

Der skal foreligge en klar overskuelig nedskrevet plan for fondens udformning og projektbeskrivelse samt en beskrivelse af hvordan projektet kan øge hele Broagerlands attraktivitet, så indskudsgiverne nemt og overskueligt kan se hvad de "køber" sig ind i. En af tvivlsomhederne ved etableringen af en erhvervsdrivende fond, opstår ved hvorvidt borgerne vil indbetale et beløb som de pr. vedtægt bliver udskilt fra og derved i direkte forstand ikke får afkast eller udbytte af.

ApS eller Erhvervsdrivende fond

Et presserende spørgsmål er hvorvidt indskudsgiverne vil indskyde kapital til en erhvervsdrivende fond de ikke har direkte indflydelse på. Indskudsgiverne vil muligvis have større tilknytning til et anpartsselskab, hvor anpartshaveren har større medindflydelse og direkte tilknytning til anpartsselskabets aktiviteter. Omvendt vil et anpartsselskab have en ejerbog, hvor anpartshaverne er listet og dermed bliver Broagerland som reel ejer, begrænset til en mindre ejerkreds. Derved vil projektets overordnede formål umiddelbart ikke kunne indfries gennem stiftelsen af anpartsselskab.

Styregruppen bag Broagerland skal i min optik afklare hvor afgrænset/bredt den styrende organiserings formål skal være. Drejer det sig kun om aktiviteter inden for bo- og erhvervsfællesskaber eller skal det styrende organ kunne beskæftige sig med andre områder?

Opsporing af de rette kompetencer

For at indfri projektets formål vil det antageligvis kræve en række strategiske og økonomiske kompetencer. Broagerland 3.0 har brug for en kompetent bestyrelse med et langsigtet og strategisk blik der vil forpligte sig til projektets ideal og formål. Det kan specificeres i vedtægterne hvordan og hvorvidt bestyrelsesposter skal besættes med afsæt i eks. kompetencer. Det er nødvendigvis ikke givet at kompetencerne kan findes på Broagerland og derfor kan det muligvis blive nødvendigt at inddrage eksterne resurser. En mulighed der kan specificeres i vedtægterne. Tanvig forklarer at det eks. kunne være landsbylaugene, Broager udviklingsforum, den tilknyttede advokat og Sønderborg Kommune, der potentielt vil kunne indstille personer til bestyrelsen.

[Skriv her]

2. Cykel- og færgeforbindelse over Flensborg fjord

Formålet med den soldrevne cykel- og færgeforbindelse (12 pers.) mellem Brusnæs og Langballigau, placeret på hver side af Flensborg fjord, er at fremme udviklingen af området omkring Flensborg fjord. Færgeforbindelsen skal tiltrække turister fra Tyskland, fremme områdets oplevelsesmuligheder og skabe nye synergier og samarbejde på tværs af Flensborg Fjord. Færgeforbindelsen over Flensborg fjord skal være aktiv i sommermånederne med omkring 8 daglige ture, samt i øvrige skoleferiedage. I den resterende tid skal færgen have base i Sønderborg og udlejes til møder, charterturer osv.

Organisering

På nuværende tidspunkt er der endnu ikke etableret et selvstændigt selskab for færgedriften, men processen er i gang. Indtil nu har projektet været forankret i Brusnæs landsbylaug med en selvstændig konto. Det kommende selskab skal være ansvarlig for organiseringen omkring færgedriften, efter aftale med skipperen Palle. Selskabet lejer cykelfærgen med tilhørende skipper. Det er primært Gerhard og skipperen der har været drivkraften bag cykelfærgeprojektet og har baseret sig på gensidig tillid. Der er ikke nogle kontrakter eller bindende aftaler mellem parterne. Dette skal indgås i forbindelse med etableringen af driftsselskabet. Driftsselskabet bliver selv ansvarlige for at indgå økonomiske og bindende aftaler med respektive færgelejer på dansk og tysk side. I driftsselskabet skal der etableres en række samarbejdsaftaler med Sønderborg Kommune og muligvis Åbenrå Kommune, med fokus på branding og PR.

Opmærksomhedspunkter

På nuværende tidspunkter er de fleste af aftalerne mundtlige – Der skal etableres bindende aftaler, så der ikke opstår uenigheder omkring drift, økonomi og yderligere forpligtelser.

Ydermere er der på nuværende tidspunkt ikke faste regler eller vedtægter for hvilke forpligtelser eller beføjelser Gerhard, landsbylauget eller skipperen har. I selskabet skal der tegnes en række ansvarsområder og forpligtelser for de respektive parter i selskabet og til samarbejdspartnere.

Selskabet skal have udarbejdet vedtægter og regler for bestyrelsens aktivitetsmuligheder, herunder muligheden for låneoptagelse, investeringer, samarbejdsaftaler, økonomisk sikkerhed osv. Der skal udarbejdes konkrete samarbejdsaftaler med Sønderborg Kommune, Åbenrå Kommune, Langballigau, andre færgelejer osv. så eventuelle ændringer eller brud på mundtlige aftaler ikke ændrer selskabets betingelser for rentabel drift.

Cykelfærgens frivillige støtteforening har ydermere ingen vedtægter eller lignende og vil derfor være sårbare over for eks. udskiftning i frivilligruppen eller manglende tilslutning. Det vil være fordelagtigt at formalisere cykelfærgens frivillige forening, herunder ansvarsopgaver, forpligtelser osv. Samtidig skal forholdene mellem selskabet og frivilligruppen være klart optegnede, så begge parter ikke ender i en situation, hvor der kan opstå konflikter omkring opgave og arbejdsfordelingen.

Hvem er, eller har ret til at være, den reelle ejer?

Det åbne og store spørgsmål er hvem har ”ret” til at stifte selskabet. I Brunsnæs, Iller, Busholm landsbylaugs vedtægter §7, angående økonomiske forpligtelser er følgende vedtaget: ”Ingen der indgår i Landsbylauget har krav på nogen del af landsbylaugets formue eller udbytte af nogen art”.

(<https://bib.landsbylaug.dk/arbejdsgrundlag/vedtaegter-gaeldende-fra-26-09-2016/>).

I praksis betyder dette at Cykelfærge projektet ejes af landsbylauget, som derved også har retten til at bestemme hvad der videre skal ske

[Skriv her]

med projektet. Gerhard kan i udgangspunktet ikke starte et selskab uden landsbylaugets accept. Rent juridisk har landsbylauget ret til at "sælge" selskabet til højstbydende, dog maks. 50.000 kr. ift. reglen om frivillig foreningernes begrænsede omsætningsmuligheder. Rent praktisk vil dette sandsynligvis ikke blive en realitet, men på grund af frivillige foreningers omskiftelighed og umiddelbare løse konstruktioner, samt at landsbylaugenes projektstørrelser forøges, er det ikke utænkeligt at nogle landsbylaug ændrer fokus fra almennyttigt til et mere økonomisk fordelagtigt perspektiv. Ovenstående eksemplificerer vigtigheden i at frivilligt drevne projekter er nødsaget til at gøre sig organisatoriske overvejelser tidligt i projekternes forløb, så personlige og økonomiske interesser ikke bliver styrende og sikre at færrest mulige konflikter opstår på et senere tidspunkt i projektets forløb.

For cykelfærgeprojektet vil det være fordelagtigt snarest at stifte et anpartsselskab, som selvstændig juridisk enhed.

3. Kværs forsøgskøkken

Landsbyrådet for Kværs-Tørsbøl og Snurom (K-T-S) vil tiltrække virksomheder og tilflyttere til området ved at etablere et iværksætterkøkken, hvor 2-4 fødevareriværksættere kan leje sig ind og udvikle og forbedre et givent fødevarerprodukt. Fødevareriværksættere skal kunne afprøve, teste og udvikle deres produkter med henblik på at afklare hvorvidt fødevarerproduktet kan professionaliseres og etableres som selvstændig fødevarer virksomhed. Forhåbningen er at fødevarer virksomheder efter lejeperioden vil etablere sig i lokalområdet og derved skabe virksomheder, tilflytning, vækst og opmærksomhed for området. Iværksætterkøkkenet skal etableres i en tilbygning til Kværs Idrætsefterskole, der har behov for flere undervisningslokaler og et nyt skolekøkken på grund af et stødt stigende elevtal. I disse lokaler skal der være mulighed for at afholde kurser, netværksmøder, fællesspisning, undervisning etc.

Organisering

Der er nedsat en arbejdsgruppe med tre repræsentanter fra K-T-S landsbylaug, to repræsentanter fra Kværs idrætsefterskole, en professionel fundraiser, samt en repræsentant fra Sønderborg Kommune (Åse). Arbejdsgruppen er drivkraften og ansvarlig for etableringen af tilbygningen, hvorefter tilbygningen skal overdrages til en endnu ikke etableret erhvervsdrivende fond. Tanken er at fonden skal udleje tilbygningen til Kværs idrætsefterskole, som skal administrere den daglige drift af undervisningslokalerne, skolekøkkenet og iværksætterkøkkenet. På nuværende tidspunkt er der ingen planer, vedtægter eller nærmere formalia på plads, angående etableringen af den erhvervsdrivende fond, der skal eje tilbygningen. Det er eneste der er fastlagt er, at der skal etableres et ejer/lejer forhold, hvor Kværs idrætsefterskole er lejeren.

Formanden for K-T-S landsbyråd forklarer at det sandsynligvis bliver hans opgave at udarbejde den erhvervsdrivende fond, der skal overtage og eje bygningen efter etableringen. Niels Peter forklarer at fondens bestyrelse sandsynligvis skal bestå af repræsentanter fra K-T-S landsbyråd og Kværs idrætsefterskole.

Projektet koster i omegn af syv millioner og arbejdsgruppen har ansat en professionel fundraiser til at stå for at skaffe finansiering. Arbejdsgruppens største bekymring er på nuværende tidspunkt at fremskaffe den nødvendige finansiering. Projektet har på nuværende tidspunkt fået et tilsagn på 160.000 kr. fra Sønderborg Kommune.

Overvejelser

Selvom arbejdsgruppens organisatoriske overvejelser på nuværende tidspunkt er relativt begrænset, arbejdes der hen imod en ejer-lejerkonstruktion, med en erhvervsdrivende fond som ejer og idrætsefterskolen som lejer.

[Skriv her]

Denne organisatoriske konstruktion har sine udfordringer fordi relationen mellem fondens stiftere, bestyrelse og lejere er tæt forbundet. Mindst halvdelen af fondsbestyrelsen skal være uafhængige fra fondens stiftere og stifterne må ikke tillægges særlige beføjelser.

Fonden skal ikke påtage sig andre opgaver end udlejning af bygningen til idrætsefterskolen. Skolen vil være den administrative lejer og stå for tilhørende forpligtelser. Der skal udarbejdes en tydeligt defineret lejekontrakt mellem lejer og ejer ift. hvordan lejer indfrier fondens formålsparagraf. Skolen vil med tilbygningen få en administrativ tung opgave ift. annoncering, branding, vedligeholde osv. der muligvis vil kræve at skolens organisatoriske apparat forstærkes.

I kraft af projektets endnu spæde organisatoriske stadie er der tid til at udarbejde det organisatoriske grundlag der skal eje bygningen. Eftersom skolen er med i udarbejdelsen af projektet, på sigt skal leje bygningen og ejer grunden hvorpå tilbygningen skal være vil det muligvis være hensigtsmæssigt at tænke i skolen som organisatorisk ejer af tilbygningen. Der vil potentielt set opstå nogle problematikker i forhold til "armslængde princippet" mellem stifter, bestyrelse, grundejer og lejerforholdet ift. de nuværende organisatoriske overvejelser.

- Må idrætsefterskolen leje sig ind i en bygning de selv er med-medstifter af, i form af den erhvervsdrivende fond, når de samtidig ejer grunden?
- Må landsbylauget give bygningen gratis væk til en fond eller til Kværn idrætsefterskole?
- Er en erhvervsdrivende fond den rigtige løsning?

4. Kiosk og toiletområde i Ballebro

Det nye kiosk og toiletområde med tilhørende opholdsrum ved Ballebro havn skal fremme områdets attraktivitet, sammenhold og foreningsliv. Den nye tilbygning og kiosk skal skabe rammerne for at nye og eksisterende foreninger kan igangsætte nye land- og vandaktiviteter i Ballebro. Det nye område skal være hjertet for fremtidige arrangementer og øge områdets generelle attraktivitet for turisme. Den eksisterende bygning er af så dårlig standard at der er behov for en ny bygning.

Organisering:

Blans Landsbylaug har stået for processen omkring udarbejdelse af skitserne til den nye kioskbygning på Ballebro havn. Landsbylauget har i samarbejde med kommunen udarbejdet en aftale hvor kommunen er driftsansvarlig og landsbylauget står for vedligeholdelsen af bygningens opholdsrum. Landsbylauget udarbejdede en plan for byggeriet med tilhørende omkostninger og indgik efter lange forhandlingerne med kommunen en driftsaftale med kommunen. Kommunen har det fulde ansvar for bygningen og forpligter sig ydermere til at finde en forpagter af kiosken. Landsbylauget står for at skaffe finansieringen, hvorefter bygningen overdrages til kommunen. Blans landsbylaug har inden byggeriet og fondssøgningen sikret de organisatoriske rammer, hvilket medfører at der ikke senere vil opstå udfordringer eller behov for etablering af et selvstændigt selskab.

[Skriv her]

5. Tandslet ApS

Tandslet ApS blev stiftet med henblik på at opkøbe og udleje købmandsforretningen i Tandslet, hvilket i 2020 blev en realitet. Tandslet ApS har ydermere opkøbt og begyndt istandsættelse og renovering af den tilknyttede parkeringsplads og gamle bank, til et byrum og borgerhus.

Tandslet ApS har til formål at erhverve og udleje ejendomme med henblik på at sikre at Tandslet forbliver et attraktivt sted at leve og bo. Selskabskapitalen er på 660.000 kr. fordelt i anparter af 2.500.

Lokal opbakning

Tilbage i 2018 igangsatte den lokale Landsbygruppe en proces med henblik på at købe købmandsbutikken i Tandslet. Anders Vestergård fra Tandslet ApS forklarer, at en af de store udfordringer i starten var, at få den nødvendige opbakning fra lokalbefolkningen. Opbakningen blev større i takt med den stigende andel af borgermøder.

Finansieringsmuligheder

En af de store udfordringer for Tandslet ApS bestod i at skaffe den resterende finansiering til købet og renoveringen af købmandsbutikken. Den generelle holdning blandt bankerne var, at risikoen ved investeringen var for høj. Merkur bank, som også er den lokale friskoles bank, indvilligede i at lade Tandslet ApS låne det resterende beløb som et realkreditlån.

Kompetencer = udvikling

I forbindelse med etableringen af Tandslet ApS, bidrog en sekretær fra et advokatfirma med den nødvendige hjælp og vejledning. Ifølge Anders Vestergård var den løbende advokatvejledning afgørende i forhold til projektets gennemførelsesmuligheder. Anders beretter, at arbejdsgruppen på forhånd havde gode strategiske forudsætninger til at kunne gennemføre projektet i kraft af arbejdsgruppens interne resurser og kompetencer. Tandslets borgere har tidligere etableret en friskole i den gamle folkeskole og derfor var arbejdsgruppen bekendt og forberedt på de eventuelle udfordringer der kunne opstå undervejs.

Aps eller F.M.B.A?

Grundtanken med stiftelsen af Tandslet ApS og opkøbet af den gamle købmandsbutik kunne umiddelbart også konstrueres som et F.M.B.A, hvor medlemmerne af selskabet betaler et kontingent for selskabets aktiviteter og som tilbage får målbare fordele i kraft af medlemsskabet. Anpartsstrukturen muliggør nogle fordelagtige udviklingsmuligheder for Tandslet som ville være begrænset i et F.M.B.A. Anpartsselskabet har ikke problemer med at opfylde væsentlighedskriteriet der gør sig gældende for et F.M.B.A. Et F.M.B.A ville sandsynligvis ikke kunne opfylde væsentlighedskriteriet i forbindelse med opkøbet og udviklingen af den tilhørende parkeringsplads og borgerhus, da dette retter sig mod den mere almennyttige og ikke medlemsbaserede brug. Anpartsstrukturen giver Tandslet ApS mulighed for at fortsætte og understøtte udviklingen af hele Tandslet, ved at kunne investere i og igangsætte forskellige initiativer på kort og lang sigt.

[Skriv her]

6. Mobilitetsforeningens Delebank – ”Kom hinanden ve’ - delebank for alle”

Sønderborg Mobilitetsforening vil etablere en dele bank for Sønderborg kommunens 36 landsbylaug. Der skal oprettes og etableres en fælles digital booking platform, som skal være bindeledet mellem delebankens to kerneområder. Den ene del omhandler samkørsel og delebiler. Den anden del omhandler udlån af fysisk grej, opbevaret i grejbanker, hvilket skal placeres forskellige steder i Sønderborg kommune. I tilknytning til delebanken skal der etableres en driftsenhed der kan servicere og administrere delebankerne. Delebanken skal være tilgængelig for alle landsbylaugenes foreninger og frivillige. Delebanken har til formål at bidrage til den grønne omstilling og styrke lokalsamfundene i Sønderborg kommune.

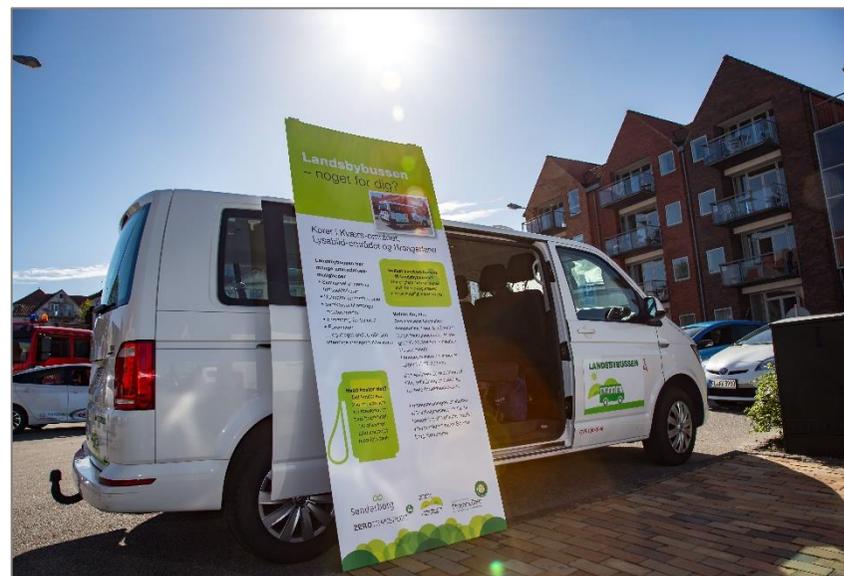
Udfordringen består i at der vil være mange forskellige ejere, heraf landsbylaug, privatpersoner, naturskole osv. som har hver deres regler for udlejning. Kommunen må ikke tjene penge på udlejning af kommunalt ejet udstyr, hvor i mod landsbylaug godt må tjene penge på udlejning af udstyr.

Mulig løsning

En booking portal der kun formidler kontakten mellem ejer og lejer. Hver ejer opstiller deres egne regler, priser og betingelser for udlån. Hvis der eks. er ekstra omkostninger forbundet ved visse udlejninger er det ejers ansvar at sikre sig mod disse.

Jeg vil ikke anbefale at have et selvstændigt driftsselskab der plejer og vedligeholder udstyret. Jeg vil derimod anbefale at hver ejer er sit eget driftsselskab og gennem udlejningerne sikre en indtægt/depositum der dækker eventuelle uforudset udgifter.

Mobilitetsforeningen skal være ansvarlig for bookingportalen.

Gennemgående analytiske pointer:

Et fragmenteret billede på frivillige foreningernes organisatoriske perspektiver

Der er stor spredning i hvor de ovennævnte projekter er i deres organisatoriske proces. Hvor nogle projekter, som Tandstet ApS, projektet omkring kiosktilbygningen i Ballebro og Broagerland 3.0 har gjort sig organisatoriske overvejelser og udarbejdet planer for projekternes forankring, drift og selskabsform, har andre projekter ikke gjort sig nærmere eller konkrete organisatoriske overvejelser, selvom disse projekter er langt i forløbet.

De projekter hvor de ikke har gjort sig organisatoriske overvejelser, eller hvor overvejelser er mere eller mindre tilfældige og uafklaret, fremstår den rent organisatoriske forankring som en sidebemærkning til

[Skriv her]

projektet. I disse projekter er fokus på projektet fysiske udformning og hvad projektet rent ideelt, kan bidrage med til lokalområdernes attraktivitet. De organisatoriske overvejelser tager, i de ikke organiserede projekter, afsæt i personlige erfaringer som eksemplet med Iværksætterkøkkenet i Kværn, hvor formanden for landsbylauget er ansvarlig for udarbejdelsen og etableringen af den erhvervsdrivende fond, fordi han har været selvstændig vvs i 35 år. I cykelfærgeprojektet kredser de organisatoriske overvejelser omkring etableringen af et driftsselskab, hvilket også vil medføre at der skal etableres et holdingselskab. Ovenstående to eksempler fremstiller en mere eller mindre tilfældig forestilling om hvordan projekterne rent organisatorisk og selskabsmæssigt skal forankres, uden at have undersøgt hvorvidt de organisatoriske løsninger er realiserbare eller fordelagtige for projektet. Dette til trods for at begge projekter har store og økonomisk forpligtelser og aftaler med samarbejdspartnere. Årsagen til de mere eller mindre tilfældige organisatoriske overvejelser, skyldes muligvis projektholdernes manglende viden og kompetencer inden for økonomi, jura, drift og selskabsformer. De frivillige foreningers omskiftelige karakter og relative tilfældige sammensætning af kompetencer, betyder at grundlaget og kompetencerne til at kunne organisere projekter med økonomiske og erhvervs-mæssige projekter kan være relativt begrænset.

En anden årsag til den manglende organisatoriske udarbejdelse skyldes muligvis at landsbylauget anses for at være "igangsætter" og ikke dem der forankrer og drifter projektet videre. De manglende organisatoriske overvejelser kan være et udtryk for en manglende sammenhæng mellem landsbylaugets ide og den videre forankring. Generelt er landsbylauget organisatoriske overvejelser et udtryk for de frivillige paraplyforeningers fleksibilitet, frie rammer og ad hoc tilgang, hvad angår igangsætning af udviklingsinitiativer og tilhørende udviklingsproces.

Generelt tegner der sig et billede af at frivilligt igangsatte projekter udarbejder de organisatoriske løsninger inden eller efter finansieringen

er sikret. I de projekter hvor den organisatoriske udarbejdelse er sikret inden der søges finansiering, er der en tilbøjelighed til at der opstår færre potentielle uklarheder omkring drift, økonomi og ejerskab. Dette understøtter pointen om at det er fordelagtigt for nuværende og fremtidige projekter at udarbejde den organisatoriske løsning, inden finansieringen og projekterne etableres.

I forlængelse heraf ser jeg et behov for at de frivillige foreninger bliver gearret og rustet med kompetencer og viden til at kunne varetage, igangsætte eller forankre økonomiske og erhvervs-mæssige projekter i nye og supplerende organisatoriske konstellationer.

Frivillige foreningers økonomiske forpligtelser

Frivillige foreninger må eks. ikke betale honorar eller løn til. eks underviser, vejleder etc. Hvis der skal udbetales løn / honorarer til enkeltpersoner skal den frivillige forening registreres som en almindelig forening. Frivillige foreninger må dog godt ubetalte honorarer til virksomheder med egen moms-registrering uden at ændre status til almindelig forening. Dette skyldes at modtageren selv er ansvarlig for at indberette skat. Derudover må en frivillig forening ikke have en omsætning på over 50.000 kr. årligt, være tilmeldt A-skat, AM, APT eller B-indkomst.

Landsbyernes frivillige foreningers vedtægter og økonomiske retningslinjer stemmer nødvendigvis ikke overens med landsbylauget vedtægter eller praksis.

På næste side vil jeg beskrive hvordan eksempelvis Mommarks landsbylauget vedtægter bryder med reglerne for den praksis frivillige foreninger, rent juridisk er afgrænset til.

[Skriv her]

”§ 3 Formål

”Mommark Landsbylaugs formål er at være et forum:

- hvor man kan samarbejde om alle emner af fælles interesse for lokalområdet
- som kan medvirke til at få ideer ført ud i livet og løse fælles problemer
- som kan være talerør for lokalområdet, herunder enkeltpersoner, foreninger, virksomheder og lokale aktivitetsgrupper, i forhold til offentligheden (f.eks. kommune, region og stat).
- som kan være eksponent for at Mommark bliver en levende landsby
- som kan være eksponent for at styrke sammenhold mellem Mommarks borgere”

§6 Bestyrelsen

”... Landsbylaugets daglige ledelse varetages af en på generalforsamlingen valgt bestyrelse på mindst 5 og højst 7 medlemmer.”

”... Bestyrelsen er ulønnet, men rimelige udgifter i forbindelse hermed kan refunderes efter bestyrelsens beslutning.”

”...Landsbylauget tegnes i alle forhold af formanden og et andet bestyrelsesmedlem.

Ved køb, salg eller pantsætning af fast ejendom dog af den samlede bestyrelse.”

”... Bestyrelsen træffer beslutning ved simpel stemmeflerhed, men er kun beslutningsdygtig, når over halvdelen af bestyrelsesmedlemmerne er til stede. Ved stemmelighed er formandens stemme udslagsgivende. Der kan ikke stemmes ved fuldmagt.”

[Skriv her]

Et af de problematiske forhold tager afsæt i §6 hvor der er indskrevet at hele bestyrelsen skal godkende køb og salg af fast ejendom. Mommark er som alle andre landsbylaug en frivillig forening og må derfor ikke have en omsætning på over 50.000 kr. årligt. Ydermere kan frivillige foreninger ikke være tilmeldt A-skat, AM, APT eller B-indkomst, hvilket betyder at en frivillig forening ikke må drive erhverv, herunder udlejning, salg eller køb af fast ejendom, da dette skal indberettes til skat. Derved kan eller må Mommark landsbylaug efterleve denne hensigt. Hvis denne praksis skal efterleves kræver det en organiseringsform der må og kan varetage økonomiske interesser.

I vedtægterne er der yderligere beskrevet hvordan bestyrelsen kan refundere udgifter til bestyrelsesarbejde hvis begrundelsen er rimelig. Dette er i udgangspunktet ikke retmæssigt lovligt i forhold til at opretholde kravet om ingen udbetaling af honorar for frivillige foreninger.

De frivillige foreningernes fremtidige muligheder

I forbindelse med udarbejdelsen af denne skrivelse er et af de tilbagevendende spørgsmål, hvad en frivillig forening kan og må. Rent juridisk er det frivillige foreningsområde relativt begrænset og de frivillige foreninger har i stor udstrækning frie rammer til at igangsætte projekter af forskellige karakter og størrelsesordener. Rent juridisk er der nogle rammer for hvad en frivillig forening kan ift. at bevare sin status som frivillig forening, men disse bliver nødvendigvis ikke håndhævet. Landsbylaugene nedskriver selv deres vedtægter og revisionen er oftest intern og derfor er det sjældent at et landsbylaugs virke og juridiske forpligtelser bliver håndhævet.

Der kan være brug for en gennemgang, behandling og specificering af de frivillige foreningers beføjelser, samt nogle procedurer for hvordan forskellige typer af frivilligt igangsatte projekter skal behandles, herunder organisatorisk forankring.

Landsbylaugene skal ved større anlægsprojekter, driftsopgaver, salg, køb, udlejning af ejendomme eller ved behov for lønnede medarbejdere, tænke i supplerende og integrering af erhvervsdrivende organiseringer, som eks. et anpartsselskab med et almennyttigt formål, der rent juridisk og økonomisk har flere muligheder hvad angår køb, salg, udlejning og virksomhedsdrift end landsbylaugene.

Det er vigtigt den erhvervsdrivende organisering supplerer og samarbejder med det eksisterende netværk af foreninger i landsbyen. Tandslet ApS kan her fremhæves som et eks. på et anpartsselskab der varetager og igangsætter almen nyttige opgaver, med tilknytning til landsbylauget. Tandslet ApS vurderes til at være et lokalt udviklingselskab og har derfor muligheden for både at optage lån og søge fondsmidler, hvilket giver mulighed for at skabe og igangsætte lokal udvikling på en helt anden skala end hvad en frivillig paraplyforening kan og må.

Sønderborg, den 7. oktober 2020, Rasmus K. Rasmussen

[Skriv her]